

DE NOORD-BRABANDER,

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS - PRIJS

Voor de Stad . . f. 12.

Franco per post. » 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIEN:

15 cents de regel.

behalve 35 cents zegel.

(Verschijnende driemaal in de week, Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.)

DE ONWETTIGHEID, DE ONBEVOEGDHEID EN HET ONSTAATKUNDIGE VAN DE HANDLING DES

Gouverneurs-Generaal

NEDERLANDSCH INDIE

TEN OPZICTE VAN

DE GROOFF EN ZIJNE ADJUTANTEN.

(Verz. en slot van ons vorig nummer.)

In ons vorig nummer hebben wij getracht te betoogen dat het besluit van Z. Exc. den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie, dd. 19 januarij II., de verbanning bevelende van den Apostolischen-Vicaris aldaar, Mgr. Grooff en zijne vier assistenten, onwettig was, al niet krachtens de magt, waarmede een Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie bekleed is, altijd naar de wijze, waarop hij die magt heeft uitgeoefend.

Thans moeten wij de onbevoegdheid van dat besluit uiteenzetten, en ofschoon in den strekking van dat besluit het gevolg van onwettigheid kan worden, loopen onze beschouwingen over de onbevoegdheid niet zoo zeer over de verbanning van Mgr. Grooff en de zijnen, dan wel over de andere bepalingen van het besluit, zoodat die onbevoegdheid zonder verwarring het onderwerp kan zijn eener opzettelijke behandeling.

Om de onbevoegdheid op dit oogenpunt naar waarde te beoordeelen, moet men zich op het terrein plaatsen; dat is te zeggen, op het catholiek terrein. Zeker is het, dat wanneer men uit protestantsche oogen ziet, die onbevoegdheid waarschijnlijk aan hevige tegenstand bloot zal staan. Maar hier moet het onderscheid tusschen het catholiek en het protestantisme wel degelijk in acht genomen worden. De catholijke Kerk is uit haren aard en in haar bestaan vrij en onafhankelijk. Zij heeft eenen vasten en onafhankelijken regtsmagt op hare bedienaren, in de hiërarchische orde, omtrent alles wat het geestelijke aangaat. Zij bevestigt als meesteres en geene tijdelijke magt hoegenaamd kan of mag zich het regt aanmatigen, zich in het minst met die bevelen in te laten. De catholijke Kerk, hare zending van vrede op aarde vervullende, moge, naarmate de steeds wisselvallige omstandigheden, waaraan al het ondermaansche onderworpen is, aan het tijdelijk gezag een min of meer ruim aandeel hebben afgestaan in de

magt welke zij alleen stonde uitoefenen; maar die magt was steeds betrekkelijk of liever medewerkend; doch nimmer heeft de Kerk iets laten varen van de vrijheid en onafhankelijkheid, welke haar onvervreemdbaar door haren goddelijken Stichter zijn in handen gesteld. Geen wonder! Van het oogenblik af, dat de Kerk zich zelve die kroon van het hoofd zou rukken om dezelve neder te leggen voor de voeten der aardse magt en zich tevens voor die magt buigen zou, ware het met haar gedaan. Zij zou de voornaamste kentekenen van haar waarachtig bestaan; duurzaamheid en onseilbaarheid, verliezen en daardoor ophouden te zijn wat zij is; eeuwig en onveranderlijk. Door hare geestelijke suprematie in menschenhanden te stellen, zou zij haren oorsprong verloochenen en haar bestaan, dat is hare leer, hare tucht, afhankelijk maken van de wisselvalligheden, welke al wat menscheijk is kenmerken.

Geheel anders is het met het protestantisme gelegen. Uit menschenhanden voortgekomen, kan het zonder menscheijke hulpmiddelen niet bestaan. Het bezit in deszels eigen wezen geene grondstoffen van bestaan en duurzaamheid. Van daar dat eindeloze heen en weder slingeren, van daar die onophoudelijke veranderingen in leer en tucht, (indien men die namen nog gebruiken mag, waar eigenlijk geene leer noch tucht bestaat); van daar, als het ware, die evenveel verschillende protestantendommen als er landen, regeringen en tijdelijke gezagvoerders bestaan. Zonder middenpunt van eenheid en gezag, moet het zijne kracht in den tijdelijken arm zoeken; die arm trouwens strekt zich zelden ter bescherming uit dan jegens degenen, die hem levens onderdanig zijn. Men beproeve het; dat de vorsten dezer wereld eens een deel der op hen, en op velen zoo zwaar, drukkende zorgen afschudden, en het protestantisme aan zich zelve overlaten; wat zal het gevolg zijn? Terugkeer tot de eenheid hier, een afgrond van ongeloof en zedeloosheid daar. Men noemt ons wel eens slaaf, arme slaaf van het Ultramontanisme. Maar wij vragen, wie is slaaf? Het kind der vrije, der onafhankelijke, die achttien eeuwen lang hare vrijheid en onafhankelijkheid gehandhaafd en behouden heeft, of het kind van den slaaf zelve? De vriend en aanhanger der vrije, der onafhankelijke, die zoo gaarne het gansche menschedom in die vrijheid en onafhankelijkheid

zou zien deelen, of de vriend en aanhanger van den slaaf, die ook de vrijen en onafhankelijken in slavernij zou willen werpen? Wij voor ons stellen eer in zulke slavernij en zouden de ons toegeworpen benaming niet eens hebben opgehaald, indien zulks juist heden niet bij het door ons behandeld ontwerp te pas kwam.

Op dit door het protestantisme aan de catholijke Kerk misgund, en daardoor zoo zeer gehaat terrein moet men zich evenwel plaatsen, wil men over de bevoegdheid of onbevoegdheid van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie in het besluit van 19 januarij II. een gegrond oordeel vellen.

Na het bovenstaande vooruitgezet te hebben, is onze taak om de onbevoegdheid te bewijzen merkelijk verkort en verligt, of liever geheel vervuld, door het belangrijk stuk, dat in ons nummer van donderdag 9 april is opgenomen; zoodang zelfs, dat wij de onbevoegde handelingen van den Gouverneur-Generaal slechts en resume hebben op te sommen, zonder dat het noodig is dezelve door redeneringen te staven, daar zij in dat stuk even duidelijk als onwederlegbaar zijn aangetoond. De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie was dus onbevoegd:

1o. Om de door Mgr. Grooff uitgesproken suspensie der heeren Cartenstat, Grube en van Dijk te beoordeelen.

2o. Zich in te laten met hetgeen de heeren Kerstens, Heuvels, Escherich en van den Brand, als catholijke priesters, verrigten zonder zich eenig burgerlijk karakter aan te matigen of op eenige burgerlijke regten of voordeelen, uit die verrigtingen voortkunnende spruiten, te vorderen.

3o. Uitspraak te doen over de bevelen, welke Mgr. Grooff, als Apostolisch Vicaris aan gemelde heeren, als catholijke priesters gegeven heeft.

4o. Om van den Hoogw. heer Grooff afschriften te vragen der besluiten van suspensie en der aan de gesuspendeerde priesters gegeven bevelen, welke niet-opvolging suspensie aanleiding heeft gegeven.

5o. Om van den Apostolischen-Vicaris het opheffen der door hem uitgesproken suspensie te vorderen.

6o. Om den Apostolischen Vicaris te verzoeken om de lemmen in de uitoefening zijner aan catholijke priesters geestelijke te geven.

70. Om de Eerw. heeren Escherich, Heuvels, Kerstens en van den Brand te belemmeren in de gehoorzaamheid, welke zij, volgens de plichten van hunnen staat, aan den Apostolischen Vicaris verschuldigd zijn.

80. Om den Apostolischen Vicaris en pastoor van Batavia, niet alleen kerkelijk aangesteld, maar door de Hooge Regering in die betrekkingen erkend, in de uitoefening zijner functien te schorsen.

90. Om eigenmagtig te beschikken over de kerkelijke goederen, gelden en geschriften van Batavia en eindelijk

100. Om geestelijken, veel minder geestelijken, die door hun wettig opperhoofd met suspensie geslagen zijn, aan te stellen om de herderlijke belangen der catholijke gemeenten, al is het tijdelijk, waartenemen.

Hij, die de onderwerpelijke zaak onder het eenig waar oogpunt beschouwt, zal gereedelijk erkennen, dat de Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie, hoe *omnipotent* het reglement hem ook maken moge, tot het verrigten van al het bovenstaande onbevoegd was.

Eindelijk zeggen wij dat de handelwijs van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie onstaatkundig is, en zij is zulks, naar ons inzien, in vele opzichten.

Zij is vooreerst onstaatkundig ten opzichte van den Koning wiens vertegenwoordiger, lasthebber hij is. De heer Rochussen is te behendig Staatsman, en te kundig mensch, om niet te weten dat de regten en vrijheden der Kerk onschendbaar zijn en door de tijdelijke magt moeten geëerbiedigd worden, even als de Kerk de regten der tijdelijke magt eerbiedigt en hare onderhoorigen steeds tot eerbied voor dezelve vermaant en aanspoort; hij weet ook dat de Kerk onwrikbaar is in het handhaven dier regten en vrijheden en zich dezelve niet laat ontnemen, wij, zooals wij reeds vroeger hebben doen opmerken, deze de onvervreembare schat uitmaken, die haar door haren goddelijken Stichter ter bewaring en handhaving is toevertrouwd. De Gouverneur-Generaal heeft dus den Koning, zijnen meester, zijnen lastgever, en Hoogstdezelfs Regering in een dubbel gevaar gebracht door zijne onwettige en onbevoegde handelwijs: hij heeft, ingeval de Koning de inspraken van rechtvaardigheid en billijkheid, dat is, de inspraken van zijn ridderslijk hart involgde, hem en zijne Regering blootgesteld aan de bittere uitvallen eener partij, welke de heer Rochussen even goed kent als wij, en die zo staat is alles in rep en roerte brengen, wanneer het slechts geldt de Kerk van Rome, om welke naar verlangen te hateren bij haar het hart te klein is, te verguizen, en zo mogelijk, te verpletteren. Of ingeval de Koning, door verkeerde raadgevingen, door het voorstellen van ingebeelde gevaren, door bedrog van verzonnen rampen, door ijdel en leugachtig geschreeuw misleid, werd overgehaald tot de meening, dat de waardigheid zijner Kroon, het belang der Kolonie, de handhaving van orde en rust aldaar, en ook hier verder, dat de handelwijs van den Gouverneur-Generaal bekrachtigd werd, heeft de heer Rochussen zijnen Souverein blootgesteld aan een

conflict, waarvan het voorbeeld van Pruisen wel afschrik moet inboezemen.

Ten anderen is de handelwijs van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie onstaatkundig, daar het niet anders kan of dezelve moet onder de catholijken aldaar, behalve aan de DENKENDE (!?) catholijken, smart, ontevredenheid en verontwaardiging verwekt hebben. Alinea 2 van het 24 artikel van het reglement op het beleid der Regering in Nederlandsch Indie moge de stemmen smoren, die tegen hem zouden oprijzen; wijl, indien de Gouverneur-Generaal in het door hem aangenomen stelsel volhardt, het minste woord of de geringste daad van afkeuring den spreker of dader kan doen beschouwen als iemand „wiens verblijf in Nederlandsch Indie door hem gevaarlijk wordt geoordeeld” en dus, zonder verdere formaliteiten op een schip kan doen werpen en naar het moederland vervoeren; doch dit materieel en gedwongen stilzwijgen, indien het dan al in acht genomen wordt, is niet in staat om de gewenschte rust, orde en veiligheid in de Kolonie te bestendigen, wanneer in de gemoederen ontevredenheid en verbittering heerscht.

Een ander bewijs voor het onstaatkundige in des Gouverneurs-Generaal handelwijze, en hetgeen zijne schuld jegens den Koning en H. D. regering, nog verzwart en de ontevredenheid in de Kolonie zelve moet doen toenemen, is de ontijdigheid en voorbarigheid van zijn gedrag. Het is bekend dat Mgr. Grooff aan hem Gouverneur-Generaal verzoekt had, twee zijner assistenten als kappellaans te erkennen en te plaatsen, doch dat dit verzoek bij missive van den 22 junij 1845 n. 3799 was van de hand gewezen. Daarop heeft de Apostolische Vicaris zich tot het bekomen dier erkenning aan de Regering zelve gewend, en een zijner assistenten naar het moederland afgezonden, om bij de Regering de regten en belangen der Kerk in Nederlandsch Indie te bepleiten. Het koninklijk besluit van erkenning van 12 december 1845 draagt hiervan het bewijs zoo wel als dat der regtmaticheid van de verlangens des Apostolischen Vicaris. Door de weigering van den Gouverneur in het behoorlijk vervullen zijner apostolische plichten belemmerd en in afwachting van hoogere beslissing, heeft Mgr. Grooff door plicht gedwongen, gehandeld, zoo als hij handelen mogt en kon, zonder aan de aangenomene burgerlijke wet te kort te doen; hij heeft aan zijne assistenten blootelijk geestelijke jurisdictie gegeven, het aan de tijdelijke magt overlatende door de burgerlijke bekrachting en het verliezen der daaruit voortvloeiende regten en voordeelen de laatste hand te slaan aan de regularisatie dezer zaak. Dit alles wist de Gouverneur-Generaal, en in plaats van het antwoord der Regering af te wachten om volgens hetzelfde te handelen, loopt hij alles vooruit, en waagt hij eenen stap, welks gevolgen bijna onberekenbaar kunnen zijn. Deze daad van oppergezag moge streelend geweest zijn voor de eigenlieide des Gouverneurs-Generaal, die daardoor heeft willen toonen wat hij vermag, maar staatkundig zal wel niemand naar noemen.

Eindelijk vinden wij nog eenen voornamen

grond, ten bewijze van het onstaatkundige van het gedrag des heeren Rochussen in de morele strekking van zijn vreemdsoortig besluit. Wie zal ontkennen dat de zedelijke gestaltenis der gemoederen eenen verbazenden invloed uitoefent op den materielen toestand? Wel is die invloed grooter in vrijelanden; doch ofschoon in de Kolonien het despotismus op den troon zetelt, zal men toch wel niet zoo ver gaan, te beweren dat het er een land van slaven is. Dezen invloed nu in het oog houdende, vragen wij of het niet onstaatkundig is van eenen beheerder, wanneer hij wederspanning aan wettig gezag, al is dat gezag het zijne niet, onder zijne bescherming neemt en bevordert; wanneer hij de eischen der wederspanningen inwilligt en den niet met wettig gezag bekleede in het ongelijk stelt en zelfs verbant? En dit is toch wat de Gouverneur-Generaal gedaan heeft. De Apostolische Vicaris is het wettig kerkelijk gezag, waaraan de zich in Nederlandsch Indie bevindende catholijken, als zoodanig onderwerping en gehoorzaamheid verschuldigd zijn. De gemeente, of de *denkende!* catholijken, die het onwelvoegelijk en schaamteloos adres tegen Mgr. Grooff aan den Gouverneur-Generaal hebben ingezonden, waren wederspanning aan het wettig gezag der Kerk, waartoe zij zeggen te behooren. Deze omstandigheid alleen moest reeds voldoende zijn geweest, om dit adres onopgemerkt ter zijde te leggen; maar, wel ver van daar, de Gouverneur-Generaal neemt de wederspanningen onder zijne bescherming; door hen in het gelijk te stellen wordt hij medepligtig en door dengene, wiens wettig gezag miskend en verguisd wordt, uit Nederlandsch Indie te verbannen, zet hij aan de wederspanning de kroon op. Wij willen deze beschouwing niet verder drijven, een ieder zal ligtelijk met ons de daaruit voortvloeiende gevolgtrekkingen maken, en dan vragen wij nogmaals: Is het gedrag van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie jegens Mgr. Grooff, niet hoogst onstaatkundig? Is het dan waar, dat de handeling van den Gouverneur-Generaal jegens den Apostolischen Vicaris Mgr. Grooff onwettig, onbevoegd en onstaatkundig is, dan hebben wij niet te veel gezegd, toen wij zeiden dat wij van de wijsheid, de rechtvaardigheid en het recht begrip van het algemeen belang van den Koning en van zijne Regering verwaanen, dat regts geschieden, maar regts is dat het adres der Regering niet gehandeld zal worden, als dien onwettigen onbepaalden en onstaatkundigen stap van 's Konings vertegenwoordiger in Nederlandsch Indie, naar zal worden volhard, in het stelsel, dat het koninklijk besluit van 12 december 1845 en de instructie, welke men ons verschaft dat naar den Gouverneur-Generaal was afgezonden, voor dat men alhier de handeling van zijn despotiek besluit had ontvangen, heeft ingegeven, zal behandeld, en den heer Rochussen geleerd zal worden, dat hij wel Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie, maar niet Keizer van Marocco, noch Groote heer van Turkije, noch Schach van Perzie, noch Keizer van China is.

ITALIË.
TURIJN 29 maart. Brieven uit Rome melden dat er reeds onderscheidene vergaderingen gehouden zijn onder het voorzitterschap van L. Emi den Kardinaal Secretaris van Staat Lambruschini, om te beraadslagen over onderscheidene in Romagna beraamde hervormingen. Men spreekt onder anderen van een voorstel, strekkende om alleen in de stad Bologna een legaat te laten en overal elders ambalgaten aan te stellen, welke aan dien van Bologna onderworpen zouden zijn. Dit stelsel zou, naar men verzekert het voordeel hebben, om meer eenheid in het bestuur te brengen.

31 maart. De vrees voor nieuwe onlusten in den romeinischen Staat schijnt te herleven. De talrijke, plaats gehad hebbende in hechtenis reiningen bewijzen althans dat er redenen bestaan om de verdachte personen met nieuwe zorg te bewaken. De drie menschen die men in het begin der vorige maand gevangen had genomen, en uit wier bekentnissen men veel licht hoopte te putten, zijn twee werklieden, die slechts de blinde werktuigen schijnen geweest te zijn van het jeugdig Italië. Men heeft hen in het bezit gevonden van een aantal ongeteekende stukken, die allen gerig waren aan de helden des Italiaanschen volksoorlogs.

— Uit Rome wordt van den 28 maart aan 'Univers geschiedenis' uitgegeven. Twee de dagbladen zijn dezer dagen aan het postkantoor in beslag genomen. Met het Journal des Debats is zulks reeds tweemaal gebeurd, en hetgeen zij en nu, haars niet zonder leedwezen zullen vernemen is dat de naam van den 17 maart ook aangehouden is. Men verzekert dat deze policiemaatregelen verwekt zijn door de artikelen betrekkelijk het gedrag der Oostenrijksche regering in Galicië.

De nota van den heer von Boutenief heeft te Napels, even als elders, eenen indruk gemaakt die niet zeer gunstig is voor Engeland. Alle leden van het corps diplomatique en zelfs de hof aan de verhalen der dagbladen geloof te slaan, waar de Russische logenstraffing van het russisch cabinet, welke opgeheven over de waarheid der berichten van de eerbiedwaardige abdis van Mount Athos, en de prinses van Savoye, konink van Spanje en hertog van den hertog van Beaufort aan Moeder Macarena een bezoek gebracht, bij het afscheid heeft de prinses voor haar nederigheid en bescheidenheid gevraagd.

KONSTANTINOPOL 17 maart. De derden personen, die niet vereenigde patriarch der Armeniërs, nadat de gevangenis doen verwerpen, omdat zij verklaard hadden protestantsch te zijn, en tegen dewelke hij niet veel aandrang een firman van de Porte trachtte te verkrijgen, zijn in vrijheid gesteld op de vertoogen der ambassadeurs van Engeland en van Pruisen. Eenige armeniërische families, die protestantendood vromheid hadden, hebben de gelegenheid te baat genomen om aan het gouvernement een verzoekschrift te richten, waarin zij vragen, dat hunne secte op een officieele wijze door den Staat erkend worde, en men om zich, even als al de andere kerkgenootschappen, een opperhoofd te kiezen, belast met de zaak om hunne belangen te behouden voor te staan. Dit verzoek zal hezig van de zijde van Rusland bevestigd worden; er bestaat echter reden te gelooven dat het zal ingewilligd worden, aangezien de gunstige gezindheid welke Reschid Pacha openlijk voor de vrijheid van geweten aan den dag legt, en de hooge bescherming welke de twee ambassadeurs aan hetzelfde verleen. Het schijnt dus zeker te zijn dat sir Stafford Canning de eer zal hebben het berucht firman van 1835, waarbij aan de rayas verboden wordt van het eene kerkgenootschap tot het andere over te gaan, te bevestigden. Reeds sedert lang werd, op dringend aanzoek van Frankrijk, dit firman buiten toepassing gelaten, zelfs onder het dweeprijk beheer van Riza-Pacha. Deszelfs officieele intrekking zal niettemin eene gebeurtenis van het hoogst gewigt zijn, onder het staatsrecht als onder het godsdienstig oogpunt. Herhaalde mededeelingen hebben

dezer dagen over die zaak tusschen de Porte en den patriarch plaats gehad; doch, ondanks het dringend aanhouden, en het steeds zelfzuchtig dragen, is Reschid Pacha onverbidlijk gebleven. Hij wilt, hij moet de minister gezegd hebben, dat wij den christenen zullen verbieden van het eene kerkgenootschap tot het andere over te gaan, terwijl wij aan de christenen die Turken geworden zijn, volledige vrijheid laten om weder tot het christendom terug te keeren. De door den minister versloote patriarch heeft zich tot den engelschen ambassadeur willen wenden; het is noodeloos te zeggen dat zijne onderhandelingen geheel vruchteloos gebleven zijn. Een ieder alhier juicht het gedrag der turksche regering in deze zaak toe; een ieder, zeg ik, behalven de Russen; maar zij zullen zich daaraan willens of onwillens, moeten onderwerpen. Om eene waarlijke en duurzame vrijheid van geweten daartestellen zal nog een andere maatregel noodzakelijk worden; namelijk de algeheele afscheiding van het geestelijke en het wereldlijke. Inderdaad, zoolang de patriarchen der onderscheidene gezindten in hunnen persoon het kerkelijk en burgerlijk gezag zullen vereenigen, zullen zij altijd duizend middelen aan de hand hebben, om hunne geloofsgenooten, die zij verdenken van godsdienst te willen veranderen, te kwellen. Deze vraag is reeds dikwijls door de Porte behandeld geworden, maar daar zij in binnelandstrijd is met het door het turksch gouvernement, sedert de verovering, jegens de christenen gevolgd stelsel, vordert zij een ras bevel. Indien Reschid Pacha zich eenigen tijd aan het hoofd der zaken kan staande houden, is het te hopen dat deze belangrijke gelegenheid in den opgegeven zin zal beslist worden. (A. d. T. R.)

Volgens brieven uit Konstantinopel zouden nieuwe moeilijkheden te duchten zijn in het ten uitvoer leggen der wegens Syrie bepaalde maatregelen. De turksche overheden zijn er op terug gekomen om een eenig turksch beheer te hebben, terwijl Frankrijk een eenig christen beheer vordert. Indien nu een eenig christen beheer, dat in Frankrijk een groot deel van het christelijk Europa verdragen heeft; doch Engeland zou van een eenig overgesteld gevoelen zijn.

Er liep bij het vertrek der pakketboot eene gewichtige tijding te Konstantinopel. Men woude dat de onafhankelijke stam der Arabzen, die een uitgebreid grondgebied op de kust der Zwarte Zee bewoont, zich met de Circassiers tegen de Russen zou vereenigen hebben. Sultaan, onderbevelhebber van Schamyl, was in hun midden verschenen en had een firman van Schamyl afgekondigd, waarin werd gemeld dat hij twee overwinningen op de Russen behaald had.

Oboddel nellen 1932 19303
Ten gevolge der laatste gebeurtenissen te Canton zal de vice-admiraal Coote, nog niet terugkeeren; hij zal met de fregat *Cleopatra* en de koryet *Alemans* aldaar verblijven. Het verhoor van de Chinese ambassadeurs van dien aard, dat zij eenig deel van Holland, Zweden en Spanje hunne bezittingen te vragen hebben om eenige oorlogsschepen naar Canton te zenden, ten einde hunne landgenooten te beschermen, indien de gebeurtenissen het zouden vorderen.

De eerv. heer Chamaizom, apostolisch missionaris, is in Cochinchina gevangen genomen met nog een ander christen en een aantal kinderen, inboorlingen van dat land. Die edelmoedige apostel, die reeds sedert lang dat onduurzaam land, dat van het bloed der martelaren doorweekt is, beaflidde, is naar de hoofdstad (Hue) gebracht en in dezelfde gevangenis geworpen, waarin zijn vriend, de eerv. heer Paulus Galy, 22 maanden, in de vernederde gevangenis, en groote afleiden heeft doorgemaakt. Nog schrijft men dat de eerv. heer Galy, apostolisch missionaris, weder in Hong-King is doorgedrongen, alwaar hij reeds in 1831, te midden der afgrijpselijkste folteringen, den naam van Christus behield.

ZWITSERLAND.
BERN 3 April. Mr. de bisschop van Solothurn heeft aan onze constituerende vergadering eenen brief gezigt, welks lezing eenen grooten indruk verwekt heeft. Hij protesteert daarin reeds voorhands tegen elken eed, welken men aan de catholijke gezindheid van het canton Bern zou willen opleggen, betrekkelijk de nieuwe constitutie, welke wordt voorbereid, aangezien de geestelijkheid zich niet ontheven acht van den eed, welken zij, met

toestemming van den H. Stoel aan de constitutie van 1831 heeft afgelegd.
De bisschop eindigt zijn brief met de vergadering dringend te verzoeken op de wenschen te letten der catholijke districten van de Dura, en in een speciaal artikel der constitutie, de handhaving te waarborgen van de rechten der catholijke Kerk, zod als zij in 1815, in de acte van vereeniging van het voormalig bisdom van Bazel met het canton Bern omschreven zijn.

DUITSCHLAND.
WEENEN 2 april. De prins Konstantijn Czartoryski, broeder van den prins Adam en te Weenen wonende, heeft bij de bevoegde autoriteit verzet gedaan tegen het beslag, gelegd op de goederen zijns broeders, vooral zich daarop grondende dat die goederen behooren tot de echtgenoot van den prins Adam, geboren Sapiëha, en dat de oostenrijksche burgerwet geene gemeenschap van goederen tusschen echtgenooten toelaat. Het antwoord der regering is nog niet bekend.

DRESDEN 6 april. De Tweede Kamer heeft zich in hare zitting van 30 maart bezig gehouden met het verschil tusschen hare conclusien en die der Eerste Kamer betrekkelijk de erkenning der afgescheidene Duitsch-catholijken. Dit verschil loopt over twee punten. 1o. Moet de toestand der afgescheidene geregeld worden door de wet of door een afzonderlijk koninklijk besluit? 2o. Zullen de afgescheidene hunne bediening mogen uitoefenen in de evangelische Kerken of wel in die der overige gezindheden, onverschillig welke? De twee Kamers zijn omtront deze vragen tot een vergelijk gekomen; wat de eerste betreft, zij laten de keus aan het gouvernement, en wat aangaat de tweede, er is besloten dat de kerkgebouwen der protestanten afgevoerd te worden, de beschikking der afgescheidene zullen gesteld worden.

In hare zitting van den 4 april moest de Eerste Kamer beslissen of de beide Kamers het gouvernement moesten aansporen, om bij de Oostenrijksche regering de noodige stappen te doen, ten einde haar over te halen om de saksische onderdanen, de afgescheidene godsdienst belijdende, niet te verontrusten gedurende hun verblijf in Oostenrijk. Dit was het gewoeten der Tweede Kamer.

De Eerste Kamer heeft met eenparige stemmen uitpraak gedaan, dat zoodanige wenschen door de beide Kamers gehit, eerder nadeelig dan voordelig voor de afgescheidene zou zijn en dat die zaak geheel aan de wijsheid der regering moest overgelaten worden.

IRLAND.
De toestand van Irland wordt meer en meer verontrustend. De hongersnood en deszelfs onafscheidbare gezellen de koorts beginnen er verschrikkelijke verwoestingen aan te richten. Te vergeefs zendt het engelsch gouvernement er misshenen, welken het tegen de langste prijzen aan het volk laat verkoopen. Dit middel haat niet honderd duizenden van menschen, zij tot de diepste ellende gebracht. Niettegenstaande dat behandelen de landlords bij voortdaring de kleine pachters met een ongelooflijke hardheid. Ook is de verbittering ten top gestegen. Zij gaan overal rond, aan de priesters en meervermogende menschen kennis gevende, dat indien hun binnen eenen bepaalden tijd geen hulp geboden wordt, zij zelve zullen aanvallen op het gewoeten. Dit brandbrievon aangeplakt om de werkliezen en behoeftigen aan te sporen de handen in span te slaan, om zich werk en brood te verschaffen. Zoodanige toestand kan niet lang voortduren, zonder de schroomlijkste gewelgen, om niet te slepen. Wie zal durven voorspellen wat in Irland gebeuren zal wanneer het gouvernement die wet van betegeling (*opercion bill*) zal willen tenuitvoer leggen, waartegen O'Connell met zooveel regt zijne stem heeft laten hooren.

SPANJE.
De ontbinding van het ministerie is nu eindelijk gekomen. De generaal Narvaez, de heeren O'Donnell, Oriando hebben hun ontslag bevestigd. De heer O'Donnell heeft het voorzitterschap van den Staat aangenomen. De overige departementen zijn onder de hoofd. Deze ministerieel ontbinding heeft een aantal wijzigingen in de bezetting betrekkingen van den Staat te weeg gebracht. De meeste vrienden van den generaal Narvaez zijn van hunne posten ontsat en door anderen vervangen.
De Cortes hebben den 24 bij een geroyt. Het ministerie zal eene amnestie aanvragen, waaronder begrepen zullen zijn de mannen van

alle partijen, welke ook hunne graden of hun vorig gedrag mogen wezen. De leden van de familie van Don Carlos zijn alleen uitgesloten. De Infant don Enrique is naar Madrid teruggeroepen.

NETERLAND.

HERTOGENBOSCH, 15 april.

Op vrijdag viel onzen jeugdigen en talentvollen stadgenoot, den heer F. J. R. Doukers R.H.Z., wiens groote vorderingen in de beeldhouwkunde hem reeds eene eervolle vermaardheid hebben gegeven, de eer te beurt, van in een vergadering van H. Burgemeester en Wethouders dezer stad met eene prachtige gouden medaille begiftigd te worden. Men zal zich herinneren dat die jeugdige kunstenaar aan de Koninklijke School van Beeldende Kunsten atthier, tot blijk van dankbaarheid wegens de aldaar genoten eerste opleiding in zijn kunstvak zijn meesterstuk, de H. Maria Magdalena, naar Canova, ten geschenke had aangeboden. De school heeft vermeend dit blijk van eedlaardige gevoelens en tevens het schitterend talent des kunstnaars niet onbeloond te moeten laten, en heeft hem alzoo tot wederkeerig bewijs van erkentelijkheid en voldoening, de bedoelde gouden medaille toegekend; terwijl het stedelijk Bestuur, met regt trotsch van onder de kinderey onzer stad eenen grooten kunstenaar te tellen, het op zich heeft genomen om hem deze onderscheiding op eene plechtstatige wijze te doen geworden.

Men meldt ons dat het klein seminarie van Hageveld naar Voorhout zal verplaatst worden. De oprigting der daartoe noodige gebouwen is onlangs aanbesteed geworden. Dit belangrijk werk is aangenomen door den heer Maas, te Utrecht, voor 118.200. Men is reeds druk bezig met het graven der fundamenten.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 31 maart H. is jonkh. Gevers, Hooftdesz. als minister-resident bij de hoven van Baden, Beieren en Wurtemberg, in die betrekking bij het groothertogelijk hof van Baden eervol teruggeroepen, onder dankbetuiging voor de diensten als zoodanig bewezen.

Bij hetzelfde besluit zijn benoemd: tot Zijner Majesteits minister-resident bij het hof van Baden, de heer T. J. Travers, thans zaakgelastigde en consul-generaal te Athene, met bepaling, dat hij in evengenelde zijne nieuwe betrekking zijn vaat verblijf zal houden te Mannheim, om te dier plaatse tevens de functien van consul-generaal uit te oefenen, en tot Zijner Majesteits zaakgelastigde en consul-generaal te Athene, mr. T. M. Roest van Limburg, thans raad van legatie, dienstdoende bij 's Konings gezantschap te Weenen.

Z. Exc. de heer Merrier, gevolmagtigde van Z. M. den Koning der Belgen, heeft met eene bittengewone zending bij het Nederlandsche hof, te 's Hage aangekomen. Z. Exc. is aldaar afgestapt in het Hotel de l'Europe.

BRAGE, 12 april. Het ministerie is van deze zijde op bene officiële wijze niets betrekkelijk het soo veel besprokene besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederland Indië in Radey in zake van den bioschip Grooff en vier andere R. K. geestelijken, bekend gemaakt, zoodat alles wat omtrent de houding, door het nederlandsch gouvernement dienaangaande aangenomen, gezegd of geschreven is, slechts op gissingen en veronderstellingen steunde.

In doorgaans goed onderrigte kringen meent men het echter voor te mogen houden, dat van wege het Ministerie van Kolonien aan den Koning is voorgesteld om in het gedrag, in deze door den Gouverneur-Generaal voornemens gehouden te berusten (de *Nieuwe Rot. Ct.* zegt: dit gedrag goed te keuren), maar tevens, om een reglement te doen ontwerpen, waardoor voor het vervolg op eene meer duidelijke wijze de onderlinge betrekkingen tusschen Kerk en Staat, ook in Nederland Indië geregeld zullen worden, ten einde mogelijke misstanden voort te komen, zonder het soo noodig gezag der Regering in die landen te kweken, of het wezenlijk belang van de eeredienst uit het oog te verliezen. (*Rot. Ct.*)

Wij laten de geloofwaardigheid van dit bericht geheel naar rekening van de Rotterdamse Courant. Wij hebben het slechts overgenomen, omdat wij ons afvragen of de regering naar afkeurend wijzen in de Staats-Courant niet wettende afbreken op dit bericht in den Rotterdammen van gematigdheid hebben, en wij niet leedwazen hien wederzijns elkenigen transactiegang zouden zien ingepast, welke van al het verleden een fait accompli verkondt, weest regt te spreken en te doen op vens loijats wijs en zich oergenoegt met den pat. te dempen die het kalf verdronken is.

LATERE BERICHTEN.

Indien men geloof mag slaan aan de gewone correspondentie uit Madrid van den 7, zou de heer Isturiz weder zijn ontslag genomen hebben als voorzitter van den raad en vervangen zijnd door den markies de Viluma, doch deze tijding vraagt mindere bevestiging. Zeker schijnt het intusschen, dat de Cortes tegen den 24 zijn bijeen geroepen.

Volgens een brief uit Weenen aan het Neurenbergsch dagblad, zouden de thans tusschen de afgevaardigden van Pruisen, Oostenrijk en Rusland gevoerde onderhandelingen ten doel hebben eene nieuwe overeenkomst tusschen de Noordsche Mogendheden, naar aanleiding van den laatsten joodschen opstand. Onder anderen zou daarbij bepaald worden het getal troepen, welke zij in de provincien van Oud Polen zouden op de been houden om altijd bereid te zijn de pogingen tot opstand, welke nog zoodert aangewend worden, te onderdrukken.

Het is thans zeker, dat de oppositie in het groot-hertogdom Baden zeeviert. De groote meerderheid der verkiezingen zijn in haar voordeel gebleven. Men vraagt zich af, welke houding het gouvernement zal aannemen tegenover eene Kamer, waarin het verzekerd is eenen hevigen tegenstand te zullen ontmoeten.

Op tweeden Paaschdag heeft, ingevolge eene oproerige oproeping, H. vrijdag onder het volk verspreid, er wezenlijk eene zamenscholing op de Vrijdagsmarkt te Gend, plaats gehad. De opgeruide menigte begon reeds, de staatssteenen uit te halen; doch des middags ten vier ure was alles weder rustig. De overheid is hierin niet weinig bijgestaan geweest door een verschrikkelijk onweder, met stortregens en hagelbuijen, dat op dien middag boven de stad losbarste. Eenige wederspanningen zijn in hechtenis genomen.

Advertentien.

Asten bij Helmond. Men verlangt tot spoedigste alhier een **Muzikmeester**, in staat het orkest van een Harmonie-Concert te dirigeren. Door het, te dater plaatse bestaande Fransche Kostschool vindt hij van zelve gelegenheid tot het prijs van lesgeven. Adres met gefrankeerde Brieven onder Letter K bij den Uitgever dezes.

De Notaris **JOH. DE BERGH**, te 's Hertogenbosch, zal aldaar ten huize van den heer **J. MASSART**, op de Vischmarkt, op Dingsdag den 21 April 1846, op zoo noodig de volgende dagen, des namiddags, ten twee ure, verkoopen:

Eenen zeer netten Inboedel,

voornamelijk bestaande in MAHONIEHOUTEN en andere TAFELS en STOELN, LEDIKANTEN, SPIEGELS, SCHILBERTIEN, PENDULES, CANDELABRES en LAMPEN; voorts verschillende SERVIESEN, waaronder twee COMPLETE TAFELSERVIESEN het eene OOST-INDIÏSCH en het andere FRANSCH PORSELEIN, BEDDEN en MATRASSEN, KOPER en TIN, KAGCHELS en meer andere MEUBILAIRE GOEDEREN; alles daags voor de Verkoopning des voormiddags van 9 tot 12 en des namiddags van 4 tot 6 ure te zien.

Openbare Verkoopning

AANZIENLIJEN INBOEDEL, ORANGERIE-GEWASSEN

ANDERE GOEDEREN

De Notaris **VAN RIET** residentende te *Duarne* zal op den Huize genaamd de *H. a. z. d. o. n. k.* onder *Vlieden*, op Dingsdag, Woensdag en Donderdag den 21e, 22e en 23e April 1846, telkens des middags om negen ure te be- ginnen, aan de meestbiedenden om konstant geld VERKOOPEN: **MEUBILIEN**

Eenen AANZIENLIJEN INBOEDEL, bestaande in KABINETTEN, KRISTEN, SECRETAIRE, BUREAU, LINTAFELS, twee groote partij STOELN met PAARDENHAREN en TRIJPEN ZITTINGEN, CANAPÉS, RONDE UITTER, en andere TAFELS, SPEEL- en BEDETTAFELTJES, LEDIKANTEN met BEHANGSELS, MEEBEL- en GUASGORDIJNEN, BEDDEN, MATRASSEN, DEKENS, TAFEL- en BEDDEN-

LINNEN en FIJNE PLATEN ACHTER GLAS, SPIEGELS, ENGELSCH LAMPEN, KRISTAL, GLAS, PORCELEIN, GLAS- en AARDEWERK, -DOODEN, GROOTE HANDE KOPER, TIN-, BLIK- en ROIJZERWERK, dubbele JAGTGEWEE- REN, twee KLOKKEN, een MANGEL, een PERS, een KOOK- en andere KACHGELS, een ligte en zeer gemakkelijke CALECHE, een BOLDERWAGEN en PAARDENTUIGEN, drie KOEIJEN, eene partij HOOT, STROO en ALDAARDAPPELEN, eene groote partij twi- baywerke DENNENBOOMEN bestaande in BAL- KEN, GORDINGEN, RIBBEN en ANOER- GERIEF, alsmede eene partij DENNEN, PO- PULIEREN en EIKEN PLANKEN en BRAND- HOUT. Voorts eene groote partij ORANGERIE- GEWASSEN, bestaande in onderscheidene bij- zonder groote, ORANGE-CITROEN-LAURIER- GRANAAT, MYRTHE LOURUSTINUS- en OLE- ANDER BOOMEN en andere Bloetgewassen. Zittende de Meubelen des Dingsdags, de Oran- gerie gewassen des Woensdags, en de Koeijen en het Hout des Donderdags verkocht worden, zijnde inmiddels voor een ieder te zien van den 14 tot en met den 16 April 1846.

PENSIONNAAT

BESTUURD DOOR

A. Zilgens en Zoon, BREEDESTRAAT BIJ DE KLEINE MARKT, WIJK 4, No. 780, te ANTWERPEN.

Dit Instituut is ingerigt om aan een bepaald getal **Jongelingen** eene wel bezorgde Opvoeding en een huldig Onderwijs te geven. Het tweede half Schooljaar neemt aanvang den tweeden Maandag na Paschen, 20 April. De Prospectussen tot nadere inlichting zijn te bekomen bij den Drukker en Uitgever van dit blad.

TE KOOP OF TE HUUR.

een welingerigt en zeer goed onderhouden **MEUBELHUIS**, aan een ruim perceel in de Stad Tilburg ge- legen, hebbende, behalve vijf KAMERS, KEUKEN, MANGELKAMER, WASSCHHUIS, KOERTSHUIS en STAL voor twee PAARDEN, boven vijf KAMERS en eene PROVISIEKAMER, verder is het voorzien van eenen COU- en een DROOGZOLDER, twee SCHOORS, twee POMPEN, en een REGENBARK, en eindelijk van eene ruime PLAATS en een grooten TUIN, aan welks einde, op eene hoogte, een bijzonder schoone en ruime KOEPEL staat. Nadere in- lichteningen zijn te bekomen op franco brieven, onder de letters A. O. Z. aan het Postkantoor te Tilburg.

De Notaris **VAN DER ELST**, te *Werkendam*, zal publiek vernachten. Op *Vrijdag den 17 April 1846*, des voormiddags ten elf uren, ten huize van **W. W. W. W. W.** te *Werkendam*.

Ruim 12 Bunders **MOER** en **WEILAND**, gelegen onder *Werkendam*, op het Jagertje, uitma- kende een gedeelte van den Palder genaamd den achterste Kivitswaard, te *Werkendam*.

Ruim 11 Bunders **DITO**, gelegen op den achtersten Kivitswaard onder *Werkendam*. En ongeveer 11 Bunders **WEILAND**, op gefielden *Palder*, te *Werkendam*.

Toehorende aan den heer **RODAN LANSCHOT**, Bussegeveer 23 Bunders, gelegen onder *Werkendam*, op den Polder den *Werkendam*, of het klein- stukje, om te worden beweide, op de *Werkendam*. Van den heer **B. J. GEMAN** en anderen.

En op *Woensdag den 22 April 1846*, des voor- middags ten negen uren, ten huize van **M. A. L. R. J. J. J.** van den Nicawendijk onder *Em- mikhooft*.

150 Bunders **MOERLAND**, op de Polders Soend Maar en *Werkendam*, gelegen onder *Werkendam*, en *Dingsdag*.

Grammarik van **HERTOGENBOSCH**, Dingsdag 14 april. ROGGE 10.85 en 17.85 en 18.35. BOEKWEIT 17.25 en 17.85 en 18.15. HAVEN 13.00 en 18.50. Teb Drukkerij van **D. A. A. DEROOY**, te *Roosch*.